

Biblioteko Katolik Idista

No. 16.

VIVO

DI

Santa Franciskus de Sales

DA MARKEZO DE SEGUR

Tradukita da Lucie POITRESSE

Ex-Instruktistino en Epinal (Vosges)

Preco : 1 fr. 50

IDO-KONTORO : THAON-LES-VOSGES (FRANCIA)

Cheko-Konto postala No. 34.89, Nancy.

IMPRIMERIO XAVIER SUTTER - SAINT-DIÉ (VOSGES) FRANCIA

1927

Vivo di Santa Franciskus de Sales

DA MARKEZO DE SEGUR

1. — La klosheto dil puera Santo.

Singla santo havas sua propra aspekto, quale singla floro sua propra parfumo. La chefa traito di santa Franciskus de Sales, esas dolceso. Ta cielala vertuo, qua igas lua fizionomio tante charmiva, donis a lu dum lua vivo, ed ankore nun donas a lu ne-komparebla povo sur la anmi.

Franciskus naskis la 21 agosto 1567 en la kastelo Sales. Lua gepatri esis mariajita depos 6 yari kande a li grantesis ta unesma filio. Naskis pose 12 altri, de qui 5 mortis en la bersilo. Franciskus esis ofrita a Deo de ante lua nasko, e quik pos nasko lu ri-ofresis. Deo aceptis ta homajo, e l'infanto de sua maxim tenera evo manifestis evidenta signi di predestineso. Ankore tre yuna, il kustumis asemblar sua samevi, advokante li per klosheto dum lia ludi, e duktis li aden kirko por ibe pregar kune o kune lernar la lecioni katekismal.

2. — Modela skolano.

Pos du yari pasinta en la kolegio di *la Roche*, il restis dum kin yari en la kolegio di *Annecy*, ube il facis sua unesma komunio e recevis la konfirmeso de Monsinioro Angelo Justiniani qua nomizis lu la *videbla anjelo dil patrio*.

Franciskus, parfininte en *Annecy* la studii literatural, sendesis da sua patrulo aden *Paris*, en la *Clermont-kolegio*, lore direktata dal Jezuiti, por ibe facar klasika studii. Il esis akompanata da sioro abado *Déage*, lua preceptoro, e da *Georges Rolland* qua esis restonta kom servisto apud lu til lua morto.

Franciskus studiis la retoriko kun granda laboro e suceso, edifikante sua maestri e kundicipuli per la ecelo di sua vertuo. Omni lun amis e veneracis pro lua sempre humila benigneso e ne-alterebila dolceso.

3. — Terorigiva tenteso.

Deo, por fermigar lua kurajo, probis lu per hororinda tenteso. Franciskus imaginis ke lu esas damnata. Perturbate da ta fixa ideo, la yunulo perdis dormo ed apetito ; il plumultigis pregi ed asketaji, ma la diablo sencese repetis a lua oreli. Tu esos damnata. « Sinioro, lore klameskis la santa puero, se me ne darfos amar vu dum la posmorta vivo, adminime me profitez por amar vu omna instanti di ca kurta surtera vivo ! »

Franciskus, tale tormentita dum sis semani, uldie eniris la kirko di Santa Stefanus *des Grés*, ibe recitis la *Memorare* avan statuo dil Santa Virgino, olqua ankore nun veneracesas en la kapelo di la Regulierini di Santa Tomas de Villanova, e, pos ta prego, il iteris sua chasteso-vovo. La velo qua esis obskuriganta lua spirito quik falis ; e lu por sempre liberigesis de sua anxieso.

4. — Libertini konfuzigita.

Lua literatural e filozofial studiado esis apene finita en Paris kande Franciskus, pos kurta restado inter la sui, sendesis da sua patrulo a l'universitato di Padova por studiar la yuro-cienco. Il arivis en 1586.

Ibe, lua pieso kontinue kreskanta ganis a lu omna kordii. Tamen kelka libertini, quin lua exempli o konsili ne povabis ri-duktar al vertuo, rezolvis forigar de lu la estimo di omni, prizentante lu kom sen-kuraja. Ulvespere, pluri su embuskinte en dezerta strado quan lu mustis trairar, su precipitis kontre lu ye lua paso, quale se li intencabus mortigar lu. La santa yunulo, uzante la yuro di legitima su-defenso, ektiris sua espado, prenis posturo di kombato e minacis frapar li se li ne forirus. Timigite per ta gesto, la libertini quik retretis, e de ta dio lasis Franciskus tranquile pasar inter li.

Grava maladeso interruptis dum kelka tempo lua studii. On mem kredis lu balde mortonta. Ye la instanto kande il maxime semblis esar en morto-danjero, il expreis a Sioro Déage la deziro ke sua kadavro esez portat aden l'amfiteatro por utilesar a studii anatomial. Deo, tushite da ca humilesa e destinante Franciskus ad alta situeso, risanigis lu preske subite.

5. — Voyajo en Italia.

Ye la 5 septembro 1591, Franciskus, ricevinte doktoral diplomo pri yuro-cienco, vizitis Roma e Loreta. Mirakle prezervita de morto en Roma, il anke per deal favoro evitis droneso en la maro. Kande il preparis su por irar de Ancona a Venezia, Napoliana siorino pretendis rezervir por su e sua sequantaro la navo sur qua Franciskus ja pagabis sua placo. Malgre la remonstri dil yunulo, ta siorino insistis kun tanta superbeso e aroganteso ke la santulo judikis kom plu saja cedar ad elu. La navo apene forirabis de la rivo kande tempesto subita glutis olu kun omna pasajanti.

Pos kurta restado en Venezia, Franciskus retroiris en Savoia e ri-habitis la hemo familiala pos absenteso de plura yari ; il evis 25 yari.

6. — Vokeso sacerdotala.

Lua inteligenteso, lua vertuo, lua beleso korpala efektigis a lua gepatri ne-dicebla joyo, e Sioro de Boisy de Sales, persuadeite ke sua filio esos glorio por sua familio e sua lando, volis ke lu recevezez kom advokato en la Savoyal parlamento.

Franciskus, sempre obediema, departis por Chambéry en qua, pos solena proburi, il balde recevezis e proklamesis advokato. Ma protektite per nova miraklo, il esis konvinkata ke la Deala kloko sonis ; pos konsultir saja konsileri, il pre-preparis su por sollicitar de sua patro permiso recevar la sacerdoteso.

Sioro de Boisy tante poke opinionis ke sua filio intencas livar la mondumo, ke il pensis pri mariajar lu e ke il esforcis decidigar lu aceptar la senatal membreso qua lore ofresis ad ilu. Ludovikus de Sales, kuzo di nia santo, e membro dil kanonikaro di Genève, komprenante la desfacilaji quin havos Franciskus por vinkar la patrala volado, rezolvis ganar ol per ne-ordinara honoro. La prevosto-ofico esante vakanta, il sollicitas l'episkopo di Genève, Siniro Klaudius de Granier, grantar ol a la yunulo quan lua Sinireso konocis ed admiris de longe.

7. — La patro fine konsentas.

Komprenante la penso di la Providenco, Siniro de Granier quik adoptis ta propozajo, e pos aprobeso dal Papo, Franciskus, provizita per la bul-letro e akompanata da sua kuzulo,

adiris sua patro, genupozis avan lu e suplikis lu grantar a su l'unika kozo quan il deziras ed aspiras en la mondo : konsekreso a Deo.

Sioro de Boisy, vivace emocinte, unesme facis kelka objecioni, ma cedante a l'insisto di Franciskus, ed al lakrimi di sua spozino, il jeneroze konsentis la sakrifiko, e benedikis la filio quan il donis a Deo, al povri, a l'Eklezio, e di qua la santeso esis honorizonta lua nomo per glorio plu granda kam irga homal glorio.

La santeso di Franciskus esis tante universale agnoskata ke nulu protestis kontre la prevostal ofico per qua il esabis jus investita malgre lua yuneso. Aceptite kun joyo da la kanonikaro e dal habitantaro di Annecy, Franciskus quik cirkondesis da omna bonvolado de sua episkopo qua, per Deal inspirato, konoceskis ta yunulo kom sua sucedonto. Il grantis a lu la subdiakoneso quik ye lua arivo, ed ordizis lu kom sacerdote sis monati plu tarde, ye la 18 decembro 1593.

8. — Vere apostolal agado.

Preparite al sakra ofico per tanta vertui, Franciskus vovis su senrestrikte a la salvado di l'anmi, irante prefere al povri e desfavoriti quin lu konsolacis e fortigis kun la maxim delikata benigneso. Serchadante ti quin l'altri repugnis, ti quin lia plagi igis maxim repugniva, il sorgis e kurajigis li.

Pri la pekozi precipue, il esis kompatema ; il rikonquestis li a Deo per sua dolceso e l'influo di sua vertui ; il mem plurfoye asumis penitencar por lia krimini, lasante a li nur obligeso a repento. Preske singladie il predikis la Deala parolo, multiplikante sua esforci relate la protestanti seduktita dal skismi Lutheral e Kalvinal. Multi de li rikonquestesis al Eklezio katolika da lua diskursi. E lu predikis tam bone koram poka personi kam koram grandnombra audantaro.

9. — Evangeliiizeso di Chablais.

Balde la Provindenco apertis a la zelo di Franciskus plu vasta agro, kovrita per rovi e dorni, ma quan lua labori e lua lakrimi esis fekundigonta. Ta agro esis la provinco Chablais di qua la urbi, konquestita e ri-konquestita alterne dal Bernani e dal duko di Savoya, esis recente ri-veninta sub la autoritato di ca lasta. La Chablais-ani, qui dum 60 yari transfu-

gabis del Katolikismo al Calvinismo ed inverse, fine fixigabis su en ica herezio qua dominacis li despotatre.

Duko Karolus Emmanuel de Savoia e l'episkopo di Genève, dezirante ri-konquestar por la vera kredo ta erorigita popolo, serchis apostolo qua povus utile sendesar ad olu. Franciskus, vidante nur la fatigo e la danjeri di ta entraprezo, propozis su ipse a sua episkopo, e vinkinte un foyo pluse, per sua jeneroz ardoro, l'opozo di sua patrolo, il departis sen tardeso por la misiono jus konfidit ad su.

10. — Du asasineri konvertita.

Unesme, il selektis kom rezideyo la fortreso Allinges, situita ye 6 kilòmetri de Thonon. Singlamatine, il departis a Thonon, asemblar la poka katoliki qui ankore trovesis ibe. Ma quik pos lua veno, la protestanta pastori ecitis la popolo kontre lu. Ulvespere, kande Franciskus esis retrovenanta en Allinges, du fanatiki springis vers lu kun spado en la manuo. Franciskus proximigas su a li, adparolas li kun dolceso e superhoma autoritato, vekigas repento en lia kordii ed apertas a li sua brakii. Li repentinte genu-pozis e juris konvertor su.

Pos la insidio en qua Franciskus faliabis perisar, Sioro de Boisy, juntante sua exhorti a ti di barono d'Hermann, guvernisto dil kastelo Allinges, suplikis lu ne plus riskor su tale, ma la santo refuzis sequar ta konsili. Kontree, por igar sua misiono plu efikiva, il zeloze rezolvis habitor en Thonon, inter la hereziani. Ibe il lojis che pia vidvino, e pro ke nul kapelo katolika existis en la urbo, singladie l'apostolo komen-cis sua jorno per irar ad en la kirko di Marin, ye kelka disto de Thonon, por celebrar la santa Meso-sakrifiko. Por atingar ibe, on mustis transirar ponteto poke solida quan la nivofuzado balde forraptis. On remplasigis ol per arboro-trunko ; ma la nivo e la frostopluvo igis ol tante glitiganta ke Franciskus ne povis transirar ta ponto arkaika se ne reptante e su helpante per la manui e la genui.

11. — Multega abjuri.

Ja l'exemplo di tanta vertui donis abundanta frukti. La anmi venis ad ilu, la pekeri konvertesis, e singladie kelka protestanti retrovenis a Deo. La povri e la humili konquestesis unesme. Ma balde, du famoza konvertesi : olta di Petrus Poncet, reputata advokato, ed olta di barono d'Avully, la

maxim importanta personego di Chablais, decidigis multa febli qui til lore hezitis livar la herezio.

Un de la precipua pastori Kalvinana en Genève, nome La Faye, ne-prudente skribinte a barono d'Avully ke il engajas su pruvar ke Franciskus trompis lu e mentiis, nia Santo, fidante a helpo Deal, konsentis la defio. La pastoro ne veninte a Thonon, quankam il promisabis lo, Franciskus adiris lu, akompanate da Sioro d'Avully e grandnombra turbo de protestanti. Konfero publika eventis, e Franciskus refutis la erori dil Luteristo kun tanta logikozeso ke ilca, ne plus trovante argumenti, fine replikis per nura insulto. La rezultaji en la lando, esis ne-mezurebla. La tota habitantaro movesis ; homi centope konvertesis ; tota vilaji retro-venis al kredo katolika.

La duko di Savoya, charmite da ta marveli, venigis Franciskus a Torino, e volis faciligar per sua tota povo la ri-establisado dil kulto katolik en sua stali. Il imperis restitucar al paroiki di Chablais la eklezial havaji qui esabis raptata de ili dal Kalvinani, e retro-donis la kirki por la kulto katolika.

Franciskus, ye sua retroveno en Thonon, havis la konsolaco povar ibe celebrar noktomeze Kristnaskala meso, malgre la minaci dal protestanti qui volabis violente opozar. E depos ta dio, la santa sakrifiko esis celebrata singladie en ta urbo en qua la herezio furiabis dum plu kam 60 yari.

12. — Konfero kun Theodorus de Beze.

Tamen Deo duris benedikar la zelo e la vertui di sua servisto, e famoza konvertesi, exemple olta di Petrus Fournier, sindiko di Thonon, rekompensis la esforti di l'apostolo. Invitite dal Papo irar a Genève por konferar kun Theodorus de Bèze, qua sucedabis Kalvin ed esis la vera chefo dil herezio, Franciskus ne hezitis. Pos plura danjeroza pasaji, dum qui il preske perisabis en la Léman-lago, l'apostolo di Chablais fine arivis che la famoza protestanto ye la 8 aprilo 1597. La pastoro evis lore 77 yari. Granda esis lua astoneso kande Franciskus, prizentante su ad ilu, konocigis sua deziro e sua audacoza entraprezo. Atraktite dal santeso di sua vizitanto, Theodorus de Bèze konsentis diskutar kun lu.

Dum ta unesma konfero, Bèze esis koaktata agnoskar ke on povas salvar sua animo che la Roman Eklezio. Il probis explikar la sedicii, militi, masakri e incendii efektigita dal

Kalvinani, pretextante la mala kustumi qui esis invadinta la katolikaro, ed il insistis pri la chefa protestantal principo : kredo sen verki suficas por salveso.

Franciskus ri-venis ankore dufoye en Genève, ma omna lua esforci faliis kontre l'obstino dil oldulo. Ilca videskis la vera religio, ma ne kurajis sakrifkar sua honori e richaji por sequar olu. On naracas ke il intencabis fugor de Genève, ma la protestanti tante bone facionis cirkum lu ke il restis sklavigita tilfine e mortis sen audacir abjurar la herezio.

13. — Komunio di Jaqueline Coste.

La poka viziti di Franciskus en Genève ne esis senfrukta por omni. Saveskinte ke katoliko esas morteskanta en la domo di Calvinisto, l'apostolo quik vizitis lu, e, iginte omni ekirar de la chambro dil malado, sucesis konfesigar lu e grantar a lu la santa viatiko quan il kunportabis dum ta voyajo. Il livis lu konsolacitan e prontigitan al morto.

En l'albergo ube il lojis, habitis povra ruranino nomata Jaqueline Coste, qua esis employata kom servistino. Ta humilidon Deo destinabis uldie divenor un de l'unema filiini di Franciskus en la futura Vizitacion-ordeno. El kustumis singlasundie asistar meso en vilajo ne fora del urbo, nam en Genève ipsa la kulto katolik esis rigoroze interdiktita, e meso-celebro konsideresis kom krimino punisinda per morto. Tale praktikesis la libereso religial quan la protestanti pretendabis inaugurar.

Tam balde kam Franciskus retretabis aden sua chambro, Jaqueline, qua rikonocabis lu, su prizentis. Il aceptis el benigne, konfesigis el, e dum la nokto sequanta grantis ad el la santa komunio. El naive questionis : « Quale vu agos, mea patro, pro ke vu havas nul kleriko por helpar vu ? »

— Mea filiino, il respondis kun dolca rideto, ne suciez ; nia anjeli qui asistas hike esos la koristi. Lia ofico esas pregar koram la Santa Sakramento. Il livis ta povr e sant yunino tote felic e rifortigit, ed il ipsa experiencis, dum ta intervido, presento ke il trovos plu tarde helpo da elu por realigar la Deala volo.

14. — Ni vidis nultempe ulo simila.

Retroveninte en Thonon, Franciskus obtenis de sua episkopo tri zeloza misionisti kom helperi en l'evangeliizado di

Chablais. Ili quik laboreskis e rekoltis abundanta frukti en l'agro semizita e preparita da Franciskus. Un ek lia unesma pensi esis celebrar kun la maxima posible soleneso la ceremonio dil *Quaradek Hori* en la burgo Annemasse, ye 4 kilometri de Genève. Franciskus iris adibe ye la fixigita dio, preirate dal fidela Rolandus qua portis la kruco e sequate da katolika turbo qua nombre-kreskis en singla vilajo quan on trairis. La procesioni duris dum tri dii e cesis nur kun la solenajo ipsa.

La kruco-erekto per qua finis la ceremonio esis mem plu emociganta. Ye la instanto en qua la sakra salvo-signo, portata dal penitencanti di Annecy, esis elevat en l'aero e fixigat en la tero, opozite a la herezioza Genève, fremiso trairis ica urbo, qua kontenis ne min multe kam 30.000 katoliki. E la protestanti intermixit al turbo klamis kun lakrimi. « Deo esas ibe, e ni nultempe vidis ulo simila. » Pluri su konvertis, multi heziteskis en sua mis-kredo ; ed uli de la protestanta pastori en Thonon ed olua cirkumaji, renuncante luktar kontre la general tendenco dil popolo e la katolika misionisti, livis la lando.

15. — Semble proxima al morto.

Franciskus, irinte ad Annecy por konkluzar divers aferi, trovis la tota lando sinkit en konsterneseso. Kontagia morbo violente furiis ibe. Vice repozar, — quon il tante bezonis — la santa sacerdote totforce luktis kontre la plago. Nokte e jorne il vizitis maladi, flegis li propramanue, konsolacis li e preparis li al morto. Lua saneso ja exhaustita dal fatigesi ne-kredibla di lua apostolago ne povis rezistar ta probo, e ye la 4 januaro 1598, il atingesis da morbo qua duktis lu rapide til proximege al morto. Siniro de Granier, dezolata pro perdor sua quaza dextra brakio, komencis pregar kun la tota urbo por demandar de Deo lua risanigo. Deo exaucis ta pregi, e la malado subite rekuperis la saneso.

Franciskus profitis to por quik retroirar a Thonon. La Deala graco ibe efektigis marveli. Patro Humeus, del Kompanio di Iesu, dum dek monati konvertabis, per su sola, 10.000 hereziani. La maxim famoza konverteso esis olta di nobelulo nomita Bouvier, quan stranja cirkonstanco relatigabis kun nia Santo. Uldie, dum chasado en la boski di Chablais, il vidis sua hundi retrovenar vers su. Avancinte til la bordo, il videskis Franciskus parolanta ad amaso de rurani. La

diskurso di ta ne-konocato, lua kredo e lua zelo profunde emocigis lu. Questioninte pri lua nomo, il iris konferar kun lu, e facis koram lu sua publika abjuro.

16. — La bapteso dil rezurektigito.

Franciskus havis koram la homi e koram Deo merito e honoro pri ta omna konvertesi. Brilanta miraklo, efektigita per lua interceso, kompletigis lua santesala reputeso. En preurbo di Thonon vivis protestanta siorino qua til lore durabis malgre omno adherar al Calvinismo. El parturis infanto quan el omisis quik baptigar, e qua mortis balde pos nasko. La kompatinda matro, perturbita dal doloro, sepultis sua filio e volis ipse portar lu a la tombeyo. Subite el videskas Franciskus sur sua voyo. El adiras lu : « Mea patro, el klámas, retrodonez a me mea infanto, adminime dum sat longa tempo por ke il povez baptesar, e me divenos katolika. » Franciskus genupozas e pregas. Lua prego esis apene parfinita kande la infanto apertis la okuli, movis la membri e riviveskis. La matro, preske foligita da joyo, quik baptigis lu dal santo quan grandnombra turbo cirkondis, e balde pose konvertesis kun sua tota familio.

17. — Elektita kom koadjutoro.

La duko di Savoya dezirabis irar en Chablais por organizar ipse la katolika religio e punisar l'anciena persekuteri. Pro la soliciti di Siniro de Granier e di Franciskus, qui pledis la kauzo dil kulpinti e dil konsistoriani, il renunciis punisar li. Tanta klementeso sucesis ganar omna kordii ; 30.000 anmi esis retroveninta al Roman Eklezio. La tasko dil apostolo esis parfinita. Deo advokis lu ad altra labori.

Siniro de Granier, exhaustita pro fatigeso ed abatita da infirmesi, rezolvis selektar Franciskus kom koadjutoro sucedonta en l'episkopio di Genève. Ye la unesma vorti dil santa episkopo pri ta afero, Franciskus, plenigita de timo e pavoro deklaris su ne-kapabla okupar ta ofico, e refuzis olu obstinante. Lore Siniro de Granier deputis a lu sua kapelestro por notifikar a lu la explicita impero aceptar. Franciskus lore koaktesis cedar. La joyo esis grandega en la tota diocezo, ma ol ne longe duris. Mala febro sizis la Santo, e semble igis lu balde mortonta. Ye la ipsa instanto en qua la konsternita urbo Annecy expektis l'anunco pri lua morto, Deo triesmafoye

risanigis lu subite. Quik pose, il departis a Roma por aranjar divers aferi. La Papo manifestis a lu maxim granda egardi, e volis ke il subisez koram lu ipsa la exameno lore impozita a l'episkopi. Franciskus astonegis omna kardinali per sua cienco e humileso, e retrovenis ad Annecy kom episkopó tituliera di Nikopolis, ma pro humileso, il ajornis la ceremonio di sua episkopala sakrigeso.

18. — Franciskus de Sales e Henrikus IV.

Pos kelka monati, Franciskus mustis irar renkontre a Henrikus IV, rejo di Francia, qua venis por militar kontre la duko di Savoia. Tanta esis la bonvolado e la respekto dil rejo, ke la sendito dal duko obtenis unesme la paco, e pose, malgre la kontreago dal protestanti, omno quon il demandis pri la manteno dil katolika religio en Chablais.

Retroveninte en Annecy, Franciskus balde devis irar en la kastelo Sales, ube lua patrulo, Sioro de Boisy esis grave malada. Pos konsolacir e fortigir lu por la granda ekiro, il retroiris predikar la komencinta karesmo, e balde saveskis la morto dil pia oldulo. Fininte sua predikado, la Santo departis a Paris, ye la demando di lua episkopo, por pledar koram la rejo pri l'afero di la libereso dil kulto katolik en la Gex-lando. Henrikus IV, sempre plu tushite dal santeso dil apostolo, grantis omno quon il demandis, e Franciskus refuzinte importanta episkopio e rejala favori, la monarko dicis a lu : « Vua modesteso altigas vu super me. Me opinionas ke me esas super ti qui ambicias mea bonfaci, ma me esas sub ti qui refuzas oli. »

19. — Komenco di l'episkopeso.

Dum ke Franciskus esis retrovenanta en sua kara diocezo, Siniro de Granier mortis, e nia Santo fine koaktesis konsentar la tota episkopal ofico di qua lu til lore fugabis la honori. Lua sakrigeso markizesis da miraklo. Dum ke lu esis genupozinta avan la sakriganta prelato, lua vizajo lumizesis ; il klare vidis la Santa Triuno, e singla del tri Dea personi grantis a lu partikulara benediko, dum ke la santa Virgino, santa Petrus e santa Paulus, same videbla ye lua okuli, aceptis lu sub sua protekto.

La fervoro e la pieso di Franciskus ankore kreskabis per la graci di lua sakrigeso. La nova episkopo, rezolvinte vovar su

senrestrikte a la Deo-servado, komence institucis la katekismala verko quan il prizis plu multe kam irgo. E por donar l'exemplo, il ipse docis la katekismo al infanti di sua urbo episkopal. Lu konsideris kom sua devo docar a li la principi di nia santa Kredo e l'unisma vertui di l'infanteso e dil yuneso. Pose, il institucis por sua sacerdoti asembli sinodala qua posibligis a lu plu bone konocar li, e qui ecitis li konsakrar su plu ardoroze al studiado.

20. — Franciskus predikas en Dijon.

Solicitite por predikar karesmo en Dijon, Franciskus aceptis, pos konsultir la Papo e la duko di Savoia. Ante departor, il volis facar retreto en la kastelo familial, ube il vizione videskis Siorino Ioanna Frémyot de Chantal, qua esis divenonta, en ilua manui, agento providencala por duktar tanta anni al santeso. Monsinioro Frémyot, episkopo di Bourges, esis frato di Siorino de Chantal. Pos aranjar kun ilu diversa aferi koncernanta sua diocezo, Franciskus konsakris su a la predikado kun sua zelo kustumala. La tota popolo kunvenis avan lua katedro. Siorino de Chantal, arivinte en Dijon, renkontris lu, konfidis a lu la direktado di sua anno e relateskis kun lu per maxim tener ed anjelal amikeso.

Siorino de Chantal, lore evanta 32 yari, esis modelo por omna spozini. Mariajita dum 8 yari kun la brav e pia barono de Chantal, qua dum chasado accidente mortigesis da amiko, el konsakrabis sua vivo a sua filii e al povri. Dezirante preparar ta eminenta anno por l'exekuto dil Deal intenci quin il ja konjektis sen konocar li, Franciskus elevis per sua letri Siorino de Chantal a pieso maxim instruktita.

21. — Lua agado en lua diocezo.

Ma dum ke il laboris en rekoleco e pregado por preparar la fondo di la Vizitacion-ordeno, il nule neglijis la aferi di sua diocezo. Amata da omni, il prodigis su ad omni. Tam balde kam il esis ekiranta, la infanti adkuris proxim lu, sequis lua pazi, celetis su en lua quaze patralla brakii ; la povri suafoye trovis apud lu maxim fidinda e fidela helpo, e la pekozi maxim marveloza mizerikordio. Il esforcis atraktar omni a Deo qua plurfoye grantis a lu mirakle predikar futura eventi, divinar sekretaji dil kordii e risanigar maladi.

Dum sua tota episkopeso, til sua morto, il sorgoze vizitis sua diocezo, lumizis, konsolacis, fortigis omni, ed esis admiro ad omni pro sua humileso tam bone kam pro sua devoteso.

22. — Karesmo en Chambéry.

Franciskus, dum la karesmo di 1606, quan il predikis en Chambéry koram la senatanaro ed imensa askoltantaro, diskursis uldie pri amo a Deo kun paroli tante ardoroza e vizajo tante lumoza ke on kredabus ke il senvele kontemplas la Deala majesto. Samtempe de krucifixo pendanta an la muro opozita, spricis adsur lu glorio-radii. La turbo askoltis respektoze ta paroli di qua tanta mirakli atestis la santeso.

23. — Kurajo dil apostolo.

Retroveninte en Annecy, il trovis la urbo tote ecitita : La Genève-ani esis balde advenonta por atakar olu. On konsilis ad il fugar. Il refuzis, e volis restar en la danjero, meze di sua trupo a qua lua sola prezenteso suficis por ri-donar kurajo. La Genève-ani fakte proximeskis til la muri, ulsundie ye la kloko dil vespri. Franciskus totquiete iris prezidar la oficio, e lua pregi plu multe efikis kam armeo por retretigar la protestanti qui, abandoninte sua projetó ye la lasta instante, retroiris.

Lua kurajo, cherpita ek Deala fonti, aspektis ulfoye quale temerareso. Recevinte de Henrikus IV l'impero irar aden Gex por ibe konferar kun la generala-lietnanto pri aranjury koncernanta la kulto-praktikado, il quik departis. Ma la Rhône-fluvio divenabis pro aquo-kresko ne transirebla, tale ke oportis voyirar tra Genève. Franciskus ne hezitis. « Ni departez, lu dicis, e Deo protektez ni ! » Ye lua arivo an la Genève-pordo, on questionis lua eskortanti pri qua sinieron li akompanas. « L'episkopon dil diocezo » li respondis. La oficiro, ne savante quon signifikas la vorto *diocezo*, lasis lu preterpasar. Franciskus e lua kunvoyajanti trairis la urbo en qua lu certe esabus mortigata se lu esabus ri-konocata. Grand esis la despito e la furio dil Calvinisti kande li saveskis to audacoz ago ; li deklaris ke se Franciskus ri-venos, li senkapigos lu sur la Molard-placo, ube il uldie konferabis kun lia pastori e konvinkabis li pri mentio e herezio.

24. — Du libri famoza.

Quankam sinkat en omnasorta labori apostolal, Franciskus ne neglijis la literaturo e la scienci. Il establis en Annecy akademio pri filozofio, teologio e literaturo. La reputeso di ta akademio, konsistanta ek 40 membri, quale la Franca Akademio, balde difuzesis en tota Savoya, ed on darfes dicar pri Santa Franciskus de Sales ke il esis, tam pro lua stilo kam pro la fondo di ta institucuro, un de la patri dil Franca literaturo.

Ta cienco pri parol-arto e ta granda charmo stilala qui trovesas en la letri dil Santo, brilas precipue en la du admirinda verki qui kompozesis da lu e trairas la yarcenti kom ne-perisiva monumento pri lua cienco e lua vertui. Me aludas la traktato pri *Amo a Deo* e la *Endukto en pia vivo*. Ica verko esas, pos la *Imitado dil Kristo*, la maxim bela libro, verko da homo-manuo. Ol esas famoza ; e multega Kristani : princi, episkopi, kardinali e mem papi asidue lektadis ol e cherpis de ol la cienco pri bone servar Deo e l'ardoro en amar Lu. La famego efektigita en la mondo da ta libro, afliktis l'autoro qua diletis nur simpleso e humileso.

25. — Yaro di tribulesi.

Franciskus serchis ed amis Deo en omna kunjunturi, ma il benedikis lua patralla mano precipue dum sufrado. Tale, en 1610, lua kordio afecionoza frapesis iterate e kruele sen perdar ulo de sua sereneso. Il mustis traurar sucedante pri la morto di sua matro, quan il tenere amis ; di Sioro Déage, sua preceptoro ed amiko quan il kustumis humile e fidoze konsultar ; fine, di rejo Henrikus IV a qua il havis granda admiro e gratitudo.

26. — Preparaji al Vizitacion-Ordeno.

En ta sama yaro 1610, meze di sufrado fondesis la Vizitacion-ordeno. Franciskus, de la dio kande il renkontris en Dijon Siorino de Chantal, sorgoze preparabis lua anmo por ta skopo. Il venigis el apud su, ye la Pentekosto-festo, e dicis ad elu : « Deo destinas vu por la fondo di ordeno en qua regnos la karitato e la dolceso di Iesu Kristo. En ta ordeno admisesos febli ed infirmi ; ed olua regulierini okupos su pri flegar maladi e vizitar povri. » — « Mea patro, respondis la santino, me esas pronta obediar. »

Quale on vidas, la Santo intencis asignar al nova ordeno karitatale skopi ; ma Deo, qua rezervis ta glorio a santa *Vincent de Paul*, decidis altre, e la Vizitacion-Instituto mustis satisfacar altra bezoni.

Ja dum l'antea yaro, santa Chantal manifestabis a sua patro, prezidero Frémyot, sua deziro konsakrar su a Deo. La prezidero, pos konferir pri ta afero kun l'episkopo di Genève, fine ratifikis la deziro di sua filiino, di qua la departo fixigesis ye la fino di novembro. Ma ta departo eventis erste ye la sequinta Pasko-festo, pro ke prezidero Frémyot defacile rezignis pri livesar da sua filiino. Tamen la Deala kloko sonis.

27. — La horo dil sakrifiko.

La historio dil homala chagreni kontenas poka ceni plu emociganta kam olta di ta separeso. La tota familio esis asemblita en la domo di prezidero Frémyot. Ica, vinkite da sua emoco, bruske ekiris la chambro por povar libere plorar. Iohanna ipsa, kun vizajo inundita da la krimi, agitesis da maxim vivac emoco. Lua filio Benignus, qua havis ardorant afeciono a sua matro, jetis su ye lua pedi, e nomizante el per maxim dolca nomi, suplikis el kun singluti renuncar sua intenco. Dezolite, ma ne shanceligite, Iohanna klemis lu an sua brakii, ed expozis a lu la motivi di sua departo. La filio volis askoltar nulo.

Kande la kompatinda matro volis ekirar la chambro, Benignus su precipitis sur la sulo avan la pordo : « Pro ke me ne povas konvinkar vu, lu klameskis, adminime on darfos dicar ke vu ped-fulis vua filio. Ye ta klamo, vidante ta ago, la santa muliero haltis dum un instante ; el levis vers la cielo okuli lakrimoza, e, pos jemo qua resonis til funde dil kordio di omna asistanti, el superpasis la korpo di sua filio, pose haltis an la pordo, senmove, febleskanta pro chagreno, e quaze vinkita da sua propra vinko.

28. — Fondeso dil Ordeno.

La sakrifiko esis parfacita. Siorino de Chantal, akompanata da sua filiini e sua bo-filiulo, arivis en Annecy ube Franciskus, qua vartis elu, venis renkontre lu kun plura eminenti dil urbo. Ye la 6 junio 1610, Iohanna Frémyot de Chantal e lua du kompanini, Damzelo de Brécharde et Damzelo Favre,

renuncinte sua omna havaji mondumala, eniris la mikra domo qua esis preparita por li. La Santo donis a li la komunio e direktis a li paroli inspirita ; fine il benedikis li e lasis li kun lia Deo. La tri regulierini quik komencis la novical exercado, e 10 nova fratini venis dum ta unesma yaro augmentar la nombro dil novicini.

La 16 junio 1612, Siorino de Chantal e lua unesma kompanini facis sua vovi regulieral e quik okupis su pri la sorgado dil maladi e dil povri, quale Franciskus unesme projetabis lo. Kin semani pose, matro de Chantal kruele afliktesis dal morto di sua patro prezidero Frémyot. Segun la instrucionni dal Santo, el iris aranjar la aferi di sua filii ; lon el facis kun granda sajeso, e pose retrovenis a sua fratini por ri-asumar la servado dil povri.

Balde exhaustita pro fatigeso, el maladeskis. Franciskus risanigis el subite, tushigante da lu reliquii di santa Blasius. Ma el plugrave ri-maladeskis e proximeskis al morto ; ankore tafoye, Franciskus ri-sanigis el supernaturamaniere.

La Vizitacion-ordeno developesis tante rapide ke Franciskus, ye demando da Kardinalo de Marquemont, arkiepiskopo di Lyon, konsentis fondar duesma domo regulieral en ica urbo. To esis okaziono por importanta transformo. Cedante al deziri dil kardinalo, Franciskus modifikis la konstituci di l'ordeno, e de lore lua regulierini enklostrigesis. Amo, dolceso, benigneso kompozis la mento di la Vizitacion-ordeno, che qua ne praktikesis gravega korpala asketaji, ma absoluta mortifikado dil kordio e dil volado. La *Religiala konversadi* dil Santo kun lua filiini esas konservita ; on vidas en ta libro, ye singla pagino, la duopla skopo dil fondinto, amo a Deo e abnego pri su ipsa.

29. — Zelo e pieso.

Ta abnegon Franciskus inspiris a sua filiini ne nur per paroli, ma mem plu multe per exempli. Prediki, konfesigi, viziti a povri e konvertiti, kontinua voyaji en la diocezo, instruktado al sacerdoti : ta omna taskin il exekutis sencese, e (quale il ipsa dicis) sen ultempe hastar.

Ye ul Pentekosto-festo, dum celebros di meso pontifikala, kolombo flugis del vulto adsuper lua kapo. Ta fenomeno eventis itere dum la Kristnasko-festo. La popolo, qua ja esis konvinkita pri la vertui dil prelato, konsideris ta fakti extra-

ordinara kom pruvo di ta santeso quan Franciskus vane esforcis celar de omna okuli.

Preske nula dio pasis sen ke Franciskus konvertis hereziano o famoza pekero. Lua aspekto, lua regardi, parolo da lu emocigis la kordii mem maxim hardigita. Samtempe kam l'anmin, il ri-sanigis la korpi ed ekpulsis la diabli quin lua benediko fugigis.

30. — Dolceso, benigneso, karitato dil Santo.

Tamen ta povo relate la diabli e la pekoza anmi, trovis ulfoye ne-vinkebl obstaklo en l'obstino di ta anmi. Ul advokato de Genève havis ne-pacigebl odio al Santo, omnaokazione direktis kontre lu insulti e kalumnii. Franciskus, renkontrinte lu, dicis a lu : « Vu deziras a me malajo, e tamen se vu arachus un de mea okuli, me durus regardar vu afecionoze per l'altra. » Tanta dolceso ne kalmigis ta enemiko qua, furieskante pafis ulnokte per pistolo en la fenestri di l'episkopeyo e pluse vundis per espadofrapo la vikario generala. Arestite e kondamnite a morto, il esis balde mortigota kande Franciskus per multa solliciti obtenis lua indulgeso. Il iris ipse en la karcerero anunciar ol al krimininto, e genupozinte demandis de lu pardono por la ofensi eventuala quin Franciskus sen intence facabis a lu. Tante marveloza karitato ne sucesis tushar ta desfelico, qua balde mortis senrepente.

L'admirinda karitaton quan la santa episkopo havis a sua enemiki, profitis por plu forta motivo ti omna qui vivis kom lua cirkumanti. Lua servisti, la povri, la humili e precipue la pekozi havis larja parto en lua benigneso tante delikata e vere ne-exhaustebla. Uldie on adduktis a lu yunulo reprimandenda. Il parolis a lu kun tanta dolceso ke kelka personi blamis lu. « Ne blamez me, il respondis. Me esforcis ecitar en me iraco senpeka, ma me ne sucesis. Me timis ke per iraco me dum un hor-quarimo ekvarsabus la poka liquoro di dolceso quan me depos 22 yari esforcas gutope rekoliar en la vazo di mea kordio. »

31. — Lua bonfacado e simpleso.

Lua bonfacado al povri semblis kreskar yarope kun lua digneso e lua altra vertui. Omna pekunio quan il proprietis, lua personal havaji til la kandelabri di lua kapelo, omno esis disdonat al indijanti malgre la protesti da lua servisti. Uldie,

dum severa koldeso, lua chambron eniris viro tante povre vestizita ke il esis tremanta. Emocigite pro kompato, la Santo exploris sua vest-armorio ; ma trovinte nulo, il desmetis la vesti quin il havis sub sua sutano, e donacis li a ta povro. Il sorgis dicar nulo pri to a sua servisti, e tale restis suafoye molestata da koldeso til vespere.

Il donis ne nur sua pekunio, ma anke su ipsa, prodigis sua tempo, sua forci, sua kordio, e ne konsentis sparar ulo kande koncernesis la servado a Deo ed a l'anmi. Lua fratulo uldie reprochis a lu grantir tro longa audienco a humila servistino qua venabis por vizitar lu. « Ka vu ne savas, il replikis, ke episkopi similesas a ta granda publika drinko-loki ek qui irgu darfas cherpar, ed en qui ne nur homi ma anke bestii ipsa venas sendurstigar su ? »

Por fine rezumar la vivo di nia Santo, ni citez parolo da santa Vincent de Paul qua tante juste expresas la unanima opiniono dil populi : « Quante bona vu ya esas, ho Deo, pro ke Monsinioro de Genève, qua esas nura homo, esas ja tante bona ! »

32. — Lasta voyajo.

Franciskus iris en Paris por negociar la mariajo di princulo de Piemonte kun princino Kristina de Francia. Ibe on esforcis retenar lu en Francia, ma la santa episkopo, quik pos aranjar la mariajal afero, hastis retrovenar en sua kara diocezo, quan il balde mustis itere livar por voyajar a Pinerolo e Torino e fine Lyon ube la morto vartis lu. Il presentabis ke il mortos fine di ta lasta voyajo. Pos ordinir omna aferi di sua diocezo kun Ioannes Franciskus de Sales, sua koadjutoro e frato, il departis, cirkondate da omna eminenti dil urbo, qui ploris pri la departo di bonega patro quan li esis ne plus ri-vidonta. De Avignon, en qua il unesme iris, il arivis en Lyon samtempe kam rejo Ludovikus XIII e duko di Savoya. Il lojis ibe en la Vizitacion-kuvento, ube il okupis mikra chambro che la gardenisto.

Santa Ioanna Chantal, qua lore esis vizitanta la monakeyi di sua ordeno, arivis en Lyon preske samtempe. Depos tri yari el ne plus vidabis la patro di sua anno. Dum quar hori el konversis kun lu e recevis lua instrukioni, le lasta, quale se li venabis de Deo ipsa.

33. — Santa morto.

Matro de Chantal ja livabis Lyon, e Franciskus ipsa esis pronta livar ta urbo, quan il edifikabis per sua vertui, kande la 27 decembro 1622, ye 2 kloki posdimeze, il atakesis da subita apoplexio. Diligentega flegado semblis risanigar lu, ma la Santo savis ke la instanto di l'eterna repozo balde sonos por lu. Il recevis kun maxima fervoro la extrem-unciono e vartis, kalme e dolce til la fino, la instanto dormeskar en la kiso di Deo. La santa malado ne cesis konsolacar ti qui esis cirkum lu, benedikis li ed exhortis li obediar la Deala volado. La 29 decembro, ye noktesko, il enuncis la nomo *Iesu*, e dum ke on recitis la lasta pregi, lua anmo retro-flugis a sua Kreinto.

34. — Kulto a Santa Franciskus de Sales.

De ta instanto florifis, pri la Santo, publika veneraco quan Deo ipsa favoris per multa mirakli. Lua korpo esis transportata en Annecy, ube il ankore nun repozas. Dek yari plu tarde, kande la sarko esis apertita koram santa Chantal e la delegiti dal Papo, on trovis la korpo fresha e integra quale ye la instanto kande l'anmo livabis ol por la cielo.

Santa Franciskus de Sales kanonizesis ye la 19 agosto 1665, e de lore la katolika yunaro veneracas kom patrono di la studenti la famoza episkopo qua tante ecelis pri ta savaji qui formacas ed ornas la homo-mento, e pri ta cienco Deala qua fruktifas santeso.

Santa Franciskus de Sales oficale proklamesis dal Papi kom Doktoro di l'Eklezio, e recente, okazione dil 300ma aniversario di lua morto, kom patrono e modelo dil Kristana skriptisti, jurnalisti ed apologiisti.

Pluse, multa organizuri qui havas kom skopo la Kristana edukado dil pueri e dil yuni, la defensado e la propagado dil katolika religio, invokas lu kom patrono ed inspirero.

L'exempli, la libri e l'interceso di santa Franciskus de Sales ankore nun sucesoze influas la vivo religiala di l'Eklezio katolika. Kreskez mem plu multe ta influo dal vinkinto di la herezio, por rikonquestar a Deo e al Eklezio ti qui mis-konocas li, e atraktar a la salviva religio ti, mem plu multa, qui ne konocas olu.